

Botanické ráje jihozápadní Austrálie

Antonín Kúrka

Jihozápadní Austrálie je nejkvětnatější oblastí světa. Takto a podobně lákají turistickou klientelu prospekty a tištění průvodci na jedinečný fenomén tohoto koutu Austrálie, kterým jsou pestrobarevné pláně rozkvetlé květeny. Skvrny na fyzické mapě státu Západní Austrálie s převládajícími odstíny pískové žluté, okru a hnědi sice přímo evokují představu nekonečných aridních pustin, což je do jisté míry představa správná, nicméně kromě nehostinných a neplodných suchopárů zde najdeme opravdové botanické ráje.

Jihozápadní Austrálie, kde nejstarší historické budovy pocházejí z poloviny 19. stol., může turistům kromě Perthu, přilehlého Fremantlu a přímořských pláží nabídnout právě unikátní přírodu. Rozmanitá flóra je tu stále žádanějším objektem a ekoturismus se vedle plážového odpočinku stává nejvýznamnější složkou turistiky. Cestovní kanceláře zahajují od července speciálními výjezdy a exkurzemi za barevnými květinovými orgiemi do blízkého i širšího okolí Perthu — na jihovýchodě až do okolí města Esperance, vzdáleného asi 900 km, na sever dokonce až do Exmouthu (1 264 km). Pořádají i speciální programy, např. výjezd za orchidejemi se zkušenými průvodci — botaniky. Kanceláře připraví trasu, zajistí ubytování, poradí i těm, kteří cestují vlastním vozem. Množství nabídek a informací se nalezne v bohaté literatuře, počínaje prospektem Western Australian Wildflower Holiday Guide a konče barevnými atlasy, klíči pro určování a mapkami a plánky s vyznačenými nejatraktivnějšími místy. Jak jsme se sami přesvědčili, všichni personál je o současném stavu flóry dokonale informován. Doporučuje se zahájit cestu začátkem srpna severně od Perthu a s pokračujícím australským jarem se přesunovat za květinovou záplavou na jih. Popularitu zdejší flóry zvyšují i svátky květin (Wildflower Festivals), konané obvykle ve vrcholné vegetační sezoně.

Bohatá na flóru je především jihozápadní část Západní Austrálie. Tato velmi stará krajina, která je jakýmsi ostrovem mezi oceánem na jihu a západu a pouštěmi na severu a východě, nabízí kolem 9 000 rostlinných taxonů.

Jihozápadní botanická provincie

Tvoří pouhých 15 % rozlohy Západní Austrálie, ale roste zde více rostlinných druhů než na zbylém území státu. Ačkoli nejrozkvetlejší je zdejší flóra v období mezi červencem a listopadem (s vrcholem od srpna do října), najdeme tu kvetoucí rostliny prakticky po celý rok. Např. v listopadu a prosinci kvetou na sever od Perthu pro Západní Austrálii typické červené nebo žluté vertikordie (*Verticordia*), kolem vánoce zdobí zejména aleje myriádami zlatožlutých květů vánoční strom nuytsie květnatá (*Nuytsia floribunda*). Množství rozkvetlých banksií a blahovičnicků jsme pozorovali i v lednu. Ani podzimní až zimní období mezi květnem a červencem není bez květů — je možno spatřit mj. i některé druhy orchidejí.

Literatura určená pro zájemce o jihozápadní botanické provincie dělí tuto oblast do sedmi vegetačních zón. Tohoto přehledného rozdělení se přidržíme i v našem

pojednání, jehož autor měl možnost spolu s několika přáteli projet všechny zóny a sledovat zajímavé přírodní fenomény na nejzachovalejších územích, kterými jsou především národní parky.

Zóna banksiových a blahovičnickových porostů

Tato zóna tvoří relativně úzký pobřežní pás na sever a jih od Perthu, 10 až 30 km široký. Plochá krajina s převážujícími písčitémi půdami a poměrně hustými srážkami až 1 000 mm za rok (na jihu 750 mm) je na australské poměry poměrně hustě osídlená, zasažená zemědělstvím a zástavbou a jistě i díky blízkosti metropole patří k neexploatovanějším oblastem v Západní Austrálii. V okolí Perthu převažují rozlehlé pastviny, sady a pole s remízky blahovičnicků a s nezbytnými symboly zdejší krajiny — větrnými vodními čerpadly. Přesto i zde zůstaly přírodně zachované celky. Cestou na sever už po 20 km za poslední perthskou zástavbou monokultury a pastviny náhle vystřídají husté křoviny. Nevelký Národní park Yanchep se rozkládá po obou stranách silnice a dominují v něm banksie. Kvetou jen některé, většina keřů a nevysokých stromů nese v září jen množství zdřevnatělých, 15 cm dlouhých plodů podobných šišticím. Zato při lednové exkurzi do severněji položeného Národního parku Moore River byly keře druhu *Banksia attenuata* plně rozkvetlé žlutými květenstvími a záplava žluté byla i v podrostu — právě kvetla *Verticordia nitens*, asi 1 m vysoká rostlina (viz obr.). Ještě severněji, kolem Badgingarry, je celé „hnízdo“ 10 chráněných území, z nichž sedm jsou národní parky a tři přírodní rezervace (o některé z nich se tato zóna

Záplava zlatožlutých květů verticordie (Verticordia nitens) pod keři banksií (Banksia attenuata) v NP Moore River, vlevo. Různobarevně kvetoucí keře r. Verticordia zahrnujícího několik desítek druhů jsou typické pro slunečné a suché oblasti Západní Austrálie. Vpravo Anigozanthos bicolor patří spolu s několika dalšími druhy tzv. klokaních tlapek k unikátním rostlinám západoaustralské flóry. Květy na vrcholu asi 60 cm vysokého stonku mají vzdor jménu tři barvy — červenou, žlutou a zelenou. NP Badgingarra

Zelenočervená klokaní tlapka Anigozanthos manglesii, květinový emblém Západní Austrálie, roste na písčitých místech v řídké buši. King's Park, Perth (nahoře vlevo) ♦ Nahoře vpravo *Grevillea cf. rigida* z NP Fitzgerald River. *Grevillea* se v Austrálii vyskytuje v tisících druzích ♦ Vzácnou „černou klokaní tlapku“ *Macropidia fuliginosa* najdeme v zóně severních křovin mallee na otevřených osluněných místech, Perth (dole)

ovšem dělí se sousední zónou severních křovin mallee). Chráněným fenoménem je tu opět především flóra.

Obyvatelé Perthu nemusí jezdit za květinami stovky kilometrů. Mnoho z australské flóry najdou v příměstském King's Park. Tyto plíce metropole o rozloze 400 ha se rozkládají na vyvýšenině nad říčním jezerem, které zde tvoří řeka Swan. Po cyklotrasách a pěších stezkách je tu možno bloudit původní buší, pozorovat zdejší květena a studovat v botanické zahradě dalších 2 000 druhů australské flóry. A obdivovat snad nejpodivnější rostliny západoaustralské flóry — rostliny rodů *Anigozanthos* a *Macropidia* (čel. *Haemodoraceae* — viz obr.), vyskytující se jen v Západní Austrálii. Jejich květy jsou trubkovité, chloupkaté a pestrých barev. Mohou být sytě žluté, oranžové, nebo s kombinovanými barvami: červené s bílou, černé se žlutou, žluté s rubínovou. Svým kuriózním tvarem připomínají klokaní tlapy (odtud název kangaroo paws), u dvou druhů při troše fantazie najdeme podobu s tlapkami kočičími.

Severní křoviny mallee a vřesoviště

Zóna tvořící asi 600 km dlouhý, úzký, směrem na jih se rozšiřující pás kolem pobřeží, s největší šířkou od pobřeží na východ asi 160 km a dosahující až severního cípu provincie na Shark Bay. Na západě hraničí s Indickým oceánem, na východě se semiaridní blahovičnickovou zónou. Pokles ročních srážek je patrný od jihu na sever a směrem do vnitrozemí a činí 200 až 650 mm. Převažují porosty nízkých keřů a několika druhů nízkokmenných blahovičníků, tzv. mallee. Tato zóna, označovaná jako korálový útes na souši, je považována za jedno z území s nejvyšší rostlinnou diverzitou v jihozápadní části Západní Austrálie a zároveň za jedno z floristicky nejbohatších míst planety. Výjimečná společenstva byla zachována především v NP Mount Lesueur (asi 200 km severně od Perthu), vyhlášeném teprve v r. 1991. Toto kopcovité území je unikátní rozsáhlými uhelnými vrstvami. V místech, kde uhlí dosahuje k povrchu, je zdejší flóra nejbohatší. V parku bylo zjiště-

no víc než 800 druhů rostlin, z nich 111 jsou regionálními endemity. Lokalita je vyhlášenou rezervací zemních orchidejí, včetně vyhledávané zářivě červenofialové a žlutě obroubené „Královny ze Sáby“ (*Thelymitra variegata*). Z keřů stojí za zmínku *Hakea megalosperma* či žlutě kvetoucí *Banksia tricuspis*.

Nepochybně největší turistickou atrakcí této oblasti je příbřežní NP Nambung s proslulými věžičkami, tisíci vápencovými sloupy vysokými až 4 m. Odbočka z autostrády k tomuto skalnímu městu prochází další významnou floristickou lokalitou — NP Badgingarra. Zvlněnou krajinu pokrývá nekonečný koberec nízkých pestrobarevně kvetoucích keříků, z kterého občas vystupují jako vyšší keře a nízké stromy banksie, dryandry, hakey a grevilley, které střídají tzv. travové stromy r. *Kingia*. Park je především rezervací pro vzácnou tzv. černou klokaní tlapku *Macropidia fuliginosa* (viz obr.).

Asi 500 km severně od Perthu se vlévá do Indického oceánu řeka Murchison, která na svém dolním toku tvoří 80 km dlouhý divoký kaňon se svislými stěnami vysokými až 180 m. Kolem kaňonu se rozkládá NP Kalbarri s rozlohou 186 000 ha, jeden z nejpůsobivějších koutů západního pobřeží Austrálie. Tvrdé pískovce zbarvené oxidy železa do červena tu tvoří drsné převisy a útesy nejen nad řekou, ale i na mořském pobřeží. Tento park byl na naší cestě v pořadí čtvrtou přírodně významnou lokalitou a v porovnání s předchozími bezkonkurenčně nejpestřejší a nejbohatší. Kvetlo tu snad všechno. Na pláních svažujících se k mořskému pobřeží dominovaly nízké keříky fialových odstínů. Vynikaly tu lila květy *Thryptomene hyporhytis*, druhu *Calytrix brevifolia* příbuzného blahovičnick-

kům a fialové hlavičky keříku *Eremaea violacea*. Jeho květy tvořené četnými fialovými a na konci žlutě zbarvenými tyčinkami patří do skupiny nazývané hovorově bottlebrush, tedy kartáč na čištění lahvi.

Ve vnitrozemí parku nízké keříky vystřídaly vzrostlejší keře a stromy s převahou grevilejí, jejichž nejvýraznější částí květů je pestík. V době naší návštěvy tu kvetly např. červená *Grevillea pinaster*, růžová *G. petroptiloides*, bílá *G. leucoipteris*, nápadné roztržené purpurové květy keřů r. *Calothamnus* a nespočet dalších rostlin. Nicméně neodpustím si ještě zmínku o květu, který se dokonce stal součástí znaku státu Západní Austrálie. Je to velká zelenočervená klokaní tlapka *Anigozanthos manglesii*, bezpochyby nejnápadnější z rodiny těchto pozoruhodných endemických rostlin (viz obr.). Pohled na živý květ této neobyčejné rostliny konečně přesvědčil o jeho realitě jednoho z členů expedice, který se do té doby domníval, že neskutečně bizarní tvar květu na snímku v průvodci je pouhopouhá fotomontáž.

Blahovičnicková zóna Wandoo

Tato zóna, která je jakýmsi srdcem provincie, je pojmenována podle stromu — blahovičnicku wandoo (*Eucalyptus wandoo*), jehož název je převzatý z domorodého jazyka kmene Nyoongar. Území wandoo se táhne od severu k jihu a má délku přibližně 500 km a šířku 150 km. Podnebí je mediteránní s ročními srážkami mezi 650 mm na západě a jihu a asi 450 mm na východě a severu.

Tato zóna je součástí tzv. pšeničného pásu, zemědělsky snad nejvýznamnější a tedy člověkem značně proměněné oblasti Austrálie. Ekoturisty zde mnoho míst nelá-

Purpurové zvonky darwinii Darwinia oxylepis zdobí vrcholové partie hory Mt. Trio v pohoří Stirling Range, nahoře ♦ *Věncovitá Wreath Flower* — *Lechenaultia macrantha* oživuje v době sucha sluncem rozpálenou krajinu Wildflower Way, dole vlevo ♦ *Popínavá Kennedia coccinea* je typickým prvkem podrostu pralesů. Její nápadné květy září pod blahovičnický karri (*Eucalyptus diversicolor*). NP Walpole–Nornalup, Valley of the Giants (dole vpravo)

ká a dokonce tu nenaleznou ani žádný národní park. Přesto je tu mezi převažujícími agrokulturami na nekonečných rovinách možno objevit víceméně původní přírodu, zbytky eukalyptových hájů a buše, které kdysi pokrývaly celé obrovské území pšeničného pásu. Některé lokality, především křoviny mallee a společenstva nízkých keřů zvané kwongan, jsou považovány dokonce za místa s největší diverzitou na celém jihozápadu. Zbytek původního eukalyptového porostu byl zachován v přírodní rezervaci Dryandra (jihovýchodně od Perthu), která představuje onu typickou Austrálii, tj. háj blahovičnicků se svítivě bílou kůrou s řídkým podrostem keřů a bylin. Zcela tu dominují eukalypty wandoo, jen tu a tam najdeme blahovičnický „powder bark“ (*Eucalyptus accedens*) rovněž s hladkou bílou kůrou a „brown mallet“ (*E. astringens*) s kůrou šedavou a neustále se odlupující jako papír. Na okraji pšeničného pásu leží další přírodní rezervace Boyagin Nature Reserve, zbytek přírodní buše. Asi 160 km severovýchodně od Perthu rozbíjejí fádňi rovinu Šeptající

kopce, Wongan Hills, které v listopadu rozkvétají záplavou květů keřů r. *Verticordia*. Pestrou flórou tu vyniká rezervace Reynoldson's Flora Reserve.

Semiaridní a blahovičnickové háje

Tato vůbec nejrozsáhlejší zóna leží ve vnitrozemí, úzkým pruhem zasahuje daleko na sever téměř až ke známé zátocce Shark Bay, směrem na jih se rozšiřuje a zabírá podstatnou část vnitrozemí jihozápadu. Na severním a východním okraji hraničí s rozlehlou mulgou (viz obr.). V těchto okrajových oblastech jsou roční srážky nižší než 200 mm. Semiaridní a eukalyptové háje jsou v některých rysech podobné zóně wandoo (s níž hraničí na západě), hlavní rozdíl mezi nimi je v druhové skladbě stromů. Zatímco v zóně wandoo dominuje stejnojmenný blahovičnick, semiaridní háje obsahují mnoho různých jiných druhů blahovičnicků. Významným rysem krajiny jsou široká údolí (pánve), často s přírodními slanými jezery. Tyto jezerní lokality jsou zbytky říčních

Nahoře zleva: *Nádhernice úhledná* (*Swainsona formosa*), státní květ Jižní Austrálie ♦ Rozkvetlá mulga pod Mt. Robinson v oblasti Pilbara v centrální části Západní Austrálie ♦ Dole nejvyšší vrchol pohoří Stirling Range — Bluff Knoll (1 171 m n. m.). Úpatí skalní stěny je porostlé tzv. trávovými stromy r. *Kingia* (v popředí). Tyto stromy nesoucí na vrcholu větší počet palicovitých květenství dosahují výšky až 5 m a přežívají pravidelné požáry. Snímky A. Kúrky

systémů, které v Gondwaně tekly severozápadním směrem.

Značná část původních eukalyptových hájů je dnes vykáčena a přeměněna v pšeničné pásy. Druhově velmi bohaté rudimenty spolu s dalšími původními společenstvy (pobřežní na březích slaných jezer, společenstva písčin typu kwongan a mallee) jsou dnes chráněny v několika národních parcích, především v NP Boorabbin na území tzv. zlatých polí mezi Southern Cross a Koolgardie, sice z Perthu dosažitelných po dálnici, nicméně vzdálených od něho 450 km. Za oslňující barevnou i tvarovou nádherou květů se sem z Perthu vydá jen skutečný nadšenec. Podstatně izolovanější jsou NP Frank Hann (s ochranou vegetace vnitrozemských písčinych planin a bohaté flóry mallee a blahovičnickových hájů) a NP Peak Charles ležící mezi jezerními systémy, s ochranou suchomilné i pobřežní vegetace.

Opravdovým magnetem pro obdivovatele flóry jsou kobercovité myriády květů v severním výběžku, v okolí městeček Wubin, Mullewa a Morawa. Vede tudy pro-

slulá trasa Wildflower Way, na níž se v srpnu za příznivých podmínek doslova utápíte v záplavě květů, především různých druhů slamének z čel. hvězdicovitých (*Asteraceae*). Tento fenomén však nemusí být každoroční, závisí totiž na množství zimních srážek. Neprší-li dostatečně, najdeme tu jen suchopár. A zdejší příroda je zřejmě dosti skoupá, což poznala i naše výprava. Při cestě ze severních vysušených pustin směrem k jihu jsme marně v okolí Mullewy vyhlíželi slibovanou rozkvetlou nádheru. Až v Morawě nám příjemná paní v návštěvnickém centru sdělila, že tu už asi tři roky nepršelo. Ale máme prý štěstí: za obcí Perenjori, 250 m za křižovatkou, zrovna kvete vzácná a krásná rostlina zvaná wreath. Ujeli jsme tedy 42 km do Perenjori, pak asi 5 km na východ — a první podivné rostliny s květy uspořádanými do věnce jsme objevili za křižovatkou přesně po 250 m. Po obou stranách lemovaly silnici další věncečky — žluté až téměř bílé, růžové i purpurové. Tato plazivá rostlina *Lechenaultia macrantha* z čel. *Goodenaceae* utvoří pravidelný kruh, po jehož obvodu rozkvétá

desítkami hustě vedle sebe umístěných květů (viz obr.).

Nečekané setkání se zajímavou flórou nám připravila i další lokalita, a to Wave Rock u Hydenu, erozi formovaný podivný skalní útvar podobný vlně tsunami. Na temeni téměř holé skály v mělkých prohlubních se držela voda a kolem tůňek rostly stovky nádherných oranžových až purpurových rosnatek ve tvaru plochých hvězdiček. V mokřadech pod skalami jsme objevili i žluté květy orchidejí r. *Caladenia* a další rosnatky, tentokrát vysokého vzrůstu, s drobnými lístky na vysokých stoncích.

Jižní křoviny mallee a vřesoviště

Jedna z nejbohatších zón se táhne podél jižního pobřeží od Albany 750 km dále na východ až k Baxterovým útesům ve Velkém australském zálivu. Srážky od 750 mm (v jihozápadním cípu) klesají až na 250 mm v nejvýchodnější části. Na jihu u pobřeží jsou srážky čtenější (600 mm/rok). Rozmanitost geologických podkladů, krajiny, půd i klimatu tu zapříčiňuje mimořádnou druhovou diverzitu (jednu z nejvyšších v celé Austrálii) a existenci rozmanitých rostlinných společenstev, kterými jsou především křoviny mallee s mnoha druhy nízkokmenných eukalyptů, vřesoviště typu kwongan, husté křoviny s dominující čel. *Proteaceae* s typickými banksiemi, dryandrami a lambertiemi, pobřežní houštiny s různými druhy čel. *Myrtaceae*, eukalyptové porosty nízkokmenných stromů mallet a blahovičnickové lesy s převažujícími druhy *Eucalyptus occidentalis* podél vod a bažin a *E. salmophloia*. Tato unikátní společenstva najdeme v řadě národních parků, z nichž některé patří mezi plošně největší australská velko-

plošná chráněná území. Např. příbřežní NP Fitzgerald River s hranicí hluboko do vnitrozemí má rozlohu téměř 330 000 ha. Je považován za jeden z botanických divů světa. Bylo tu zjištěno 1 883 druhů rostlin se 72 endemity, přes 70 druhů orchidejí, 16 druhů banksií. Škoda, že právě zde se žíznivý kontinent rozhodl předvést nám svoji žízeň; z parku jsme urychleně museli odjet před vytrvalým deštěm a hrozícími záplavami. Nicméně jsme stačili přece jen spatřit některé skvosty jeho velkolepé flóry: štetcovité purpurové beaufortie, štetkovce r. *Callistemon* a kunzey, grevilleje s květenstvími připomínající zubní kartáček (viz obr.), banksie, jejíž květy vyrůstaly přímo ze země, ale především obří královské hakeje (*Hakea victoria*) s obrovskými listy, vysoké kolem 2 m a majestátně se tyčící nad ostatními keři a bylinami (viz obr. na 4. str. obálky). V NP Cape le Grand při pobřeží východně od Esperance fascinovaly pohledy na nekonečné pobřežní porosty kvetoucích banksií a dalších hustých křovin ve zdejší zvláště krajině. S divokou původní přírodou jsme se tu běžně setkali i mimo chráněná území. Nezapomenutelná byla návštěva farmy poblíž Albany, kde její majitelé část pozemků ponechali jako soukromou přírodní rezervaci. Pořídil jsem tu snímky četných květů včetně úžas budící banksie nachové (*Banksia coccinea*), viz obr. na 2. str. obálky.

Tuto kapitulu uzavřeme zmínkou o území, které mezi 550 národními parky Austrálie patří k nejcennějším a bezpochyby nejmalebnějším. Je jím pohoří Stirling Range, téměř 116 000 ha drsných rozeklaných skalisek, kamenitých svahů, příkrých srázů, strží a hlubokých údolí, oddělujících jednotlivé vrchy do řetězce roztaženého v délce 65 km ve směru západ — východ. Pět vrchů tu přesahuje nadmořskou výšku 1 000 m. Pro formování živé přírody bylo významné období asi před 28 miliony lety, kdy tuto oblast zalilo moře. Z jeho hladiny vyčnívaly jednotlivé vrchy v podobě ostrovů, na nichž se po tři miliony let vyvíjely z malých ostrovních populací endemické druhy, které přežily do dnešních dob. Z 1 525 druhů rostlin je 87 endemitů. Stirling Range se stalo Mekkou ekoturistů, které přitahují především orchideje a pak skvost nejžádanější — darwinie.

S věhlasem tohoto parku jsme se setkali už v Albany, kde v turistickém středisku označovali, že orchideje na Stirlingu jsou v plném květu. Přitom toto pohoří je od Albany vzdáleno 80 km. Zkrátka — Austrálie sází na svou unikátní přírodu, na niž se snaží nalákat všechny zájemce. Lidé se s důvěrou mohou obrátit na zdejší průvodce. Poučení z Morawy, poprosili jsme o radu opět příjemnou dámu v informačním centru. Když jsme jí sdělili, že jsme přijeli za zdejšími orchidejemi až z dalekých Čech, uspořádala pro nás ochotně a úplně zadarmo exkurzi do nedalekého eukalyptového háje. Asi jsme u ní vzbudili důvěru, protože speciálně pro nás hledala, až našla drobnou, zato nejvýznamnější a nejhroženější orchidejku druhu *Caladenia brasiliiana*, s kvítkem o velikosti sotva 2 mm. Není lehké najít ani zde velmi populární pavoučí orchideje — „spider orchids“ (rovněž r. *Caladenia*). Jejich extrémně prodloužené okvětní lístky sice dosahují délky až 20 cm, nicméně jsou velmi úzké, podobné listům trávy, v níž se bezpečně ukrývají.

Naše spřátelená botanička nám skvěle poradila ještě jednou — při hledání legendárních darwinie. Darwinie jsou opravdu podivuhodné: nízké keříčky obsypané žlutými nebo červenými, popř. červenobílými květy zvonkových tvarů. Nazývají se proto horské zvonky — mountain bells. Své rodové jméno dostaly po Darwinovi. Nebyl to však Charles, ale Erasmus Darwin, údajně dědeček proslulého tvůrce evoluční teorie o původu druhů. Dva keříky žlutých darwinie jsme sice objevili na nejvyšším zdejším vrcholu Bluff Knoll, nicméně chyběla nám ta červená kráska, inzerovaná všude na plakátech a naučných cedulích. A kdo jiný nám poradí než naše australská kolegyně v kempu. „Červené darwinie? Ty kvetou právě teď na vrchu Mount Trio. Najdete je asi v sedmi osminách cesty na vrchol.“ Trochu jsem zapochyboval. Květy jsou přece jen jevem velice pomíjivým. Darwinie květy možná před týdnem, ale kvetou ještě teď? Květy! Přesně v sedmi osminách stezky, pod prostředním vrcholem trojzubého Mount Trio jsme narazili na první keřík obalený karmínovými květy. O kousek výš jich byly lány. Tisíce červených zvonků druhu *Darwinia oxylepis* připomínaly v podrostu zralé maliny (viz obr.).

Blahovičnickový les jarrah a marri

Tuto zónu tvoří úzký pás východně od Perthu, který se směrem k jihu dělí, západní větví dosahuje Margaret River, východní až k Albany. Klíma je mediteránní téměř výhradně se zimními srážkami dosahujícími ročně 700 (na východě) až 1 300 mm. Typickými stromy jsou blahovičnický jarrah (*Eucalyptus marginata*) a marri (*Corymbia calophylla*), v jejichž rozvolněných porostech jsou dalšími hojnými rostlinami tzv. trávové stromy žlutokapy (rodů *Xanthorrhoea* a *Kingia*). Přestože tato oblast nemá žádný věhlasný národní park, může zde zájemce o botaniku najít zachovalé kouty s pestrou vegetací, kterým dominují především různé druhy banksií, ale i grevillejí, keře r. *Melaleuca* a četné další. Zde jsem se také setkal s už zmíněnou letně-vánoční nádhrou — zlatožluté rozkvetlými stromy nuytsie květnaté (*N. floribunda*), dodávající této krajině charakteristický kolorit a v době adventu i sváteční ráz.

Vysokokmenný les karri a tingle

Do této zóny náleží jihozápadní cíp a přílehlé jižní pobřeží Západní Austrálie, území, které má z celé provincie nejvlhčí klíma se srážkami 1 400 mm za rok, což souvisí s existencí hlubších půd pro největší a nejvyšší lesy ve státě. Dominují tu obrovské blahovičnický: nejrozšířenější hladkokorý karri (*Eucalyptus diversicolor*) a další tři druhy s drsnou kůrou označované jako tingle, které jsou nižší, ale mohutnější: *E. guilfoylei*, *E. jacksonii* a nejvýznamnější *E. brevistylis*. Jsou složkou reliktních lesů, zbytků kdysi mnohem rozšířenějšího lesního typu, který ustoupil, když se klíma stalo sušší. Je nyní omezen na nejvlhčí a nejchladnější části státu s rozlohou několika set km².

Značná část plochy této zóny je chráněna. Byla zde vyhlášena řada příbřežních lesních parků, z nichž některé přecházejí plynule jeden do druhého a vytvářejí tak řetězec dlouhý 150 km. Nejrozlehlejší

jsou NP D'Entrecasteaux, Leeuwin Naturaliste, Shannon a Mount Frankland. Turisty nejvyhledávanější je však NP Walpole-Nornalup, zejména pak jeho část Valley of the Giants. Obří blahovičnický tu dosahuje výšky až 90 m. Jejich kmeny s hladkou kůrou o průměru až 8 m připomínají spíše nějaké obrovské dokonale rovné a ohlazené betonové sloupky. Visutá lávka v korunách stromových obřů ve výšce 40 m umožňuje shlédnout prales z ptačí perspektivy. Četné naučné stezky pak zavedou návštěvníky do tmavého, vlhkého a chladného nitra lesa s bohatým a kvetoucím podrostem, v němž kapradí a mechy provázejí různobarevně kvetoucí keře čel. *Fabaceae*, především červená *Kennedia coccinea* (viz obr.) a kontrastně žluté květy r. *Hibbertia*. Ostrovem pralesa obřů uprostřed odlesněné krajiny je NP Porongurup ve vnitrozemí severně od Albany, tvořený nevysokým pohořím (670 m n. m). V podrostu pod gigantickými karri převládá modrofialové zbarvení tisíců květů keře *Hovea elliptica*.

Přechodná zóna mulga

Zóna zvaná mulga sice leží už mimo jihozápadní botanickou provincii, nicméně při toulkách po australském jihozápadě ji není možné minout. Tvoří přechod k rudému srdci Austrálie — polopouští a pouštím, které zabírají podstatnou část australského vnitrozemí. Rozloha mulgy je v Západní Austrálii srovnatelná s plochou všech dosud jmenovaných zón celé provincie a zasahuje i dále — až do centrální a východní Austrálie. Území je značně suché; roční srážky bývají nižší než 200 mm a navíc přicházejí nepravidelně a nárazově. Dominujícími rostlinami jsou tu kapinice (akácie), především kapinice bezžilná neboli mulga (*Acacia aneura*), která propůjčila název celé zdejší vegetaci. Přechod semiaridních hájů do mulgy je poměrně náhlý. Eukalypty jsou vystřídány hustými až neproniknutelnými, ale i rozptýlenými křovinami s travinnými porosty nebo obnaženými semiaridními plochami bez vegetace, často s nápadně červeně zbarveným povrchem. Místy převažují zlatožluté trsy trojzubů (*Spinifex*), neobyčejně pichlavé trávy, která pokrývá údajně třetinu plochy Austrálie a určuje ráz krajiny. Také mulga je pověstná svými pestrobarevnými koberci květin, většinou druhů čel. *Asteraceae*. Tento fenomén však zcela závisí na nečetných a nepravidelných srážkách. Kromě obvykle zářivě žlutých květenství akácií se na zdejší rozkvetlé nádhře podílejí keře emu r. *Eremophila*, co do počtu a hustoty porostu jsou místy nepřekonatelné byliny nebo keře mulla-mullas r. *Ptilotus* s válcovitými nebo vejcovitými květenstvími. Zřejmě nejslavnější květinou mulgy je nádhernice úhledná (*Swainsona formosa*), nazvaná Sturt's desert pea podle legendárního cestovatele a objevitele australského vnitrozemí (viz obr.).

V r. 1699 anglický výzkumník William Dampier utrlh stoněk této rostliny a uzavřel jej v kousku bambusové tuby. Později, když se jeho loď potopila, Dampier tubu i s jejím obsahem zachránil a strážil ji po celou dobu svého dlouhého putování do Velké Británie. Původní Sturt's desert pea dodnes přetrvává v herbárii univerzity v Oxfordu. Karmínový květ této rostliny je ve znaku státu Jižní Austrálie.